

zajamčena književna hrvaščina v šoli. Dolžnost je, da si neutegoma priskrbimo primernih šolskih knjig!«

Mi se povsem zlagamo z dr. Ilešičem, ker smo, v dnu srca prepričani, da imamo Slovenci zagotovljeno narodno bodočnost samo tedaj, ako se čim tesneje naslonimo na svoje sorodnike Hrvate in Srbe¹⁾. To prepričanje smo že na različnih mestih in o različnih prilikah iznesli in v posebno zadoščenje nam je, da je knjiga g. dr. Ilešiča jasno dokazala, katero pot nam je treba udariti pri izobraževanju slovenskega književnega jezika. Priporočamo knjigo prav toplo vsem izobražencem, katerim je do višje kulture in slovanske samostojnosti našega naroda, ker se bodo iz nje prepričali, da je tesnosrčno stališče samoslovensko ali celo samokranjsko naši bodočnosti pogubno. Neustrašenemu boritelju za to idejo pa kličemo: »Živio!«

R. Perušek.

M. Žunkovič: Die Ortsnamen des oberen Pettauerfeldes (W. Blanke, Marburg 1902). — Knjižica (101 str.) ima namen, iz krajevnih imen dokazati, da so se Slovenci na Ptujskem polju naselili že davno pred občnim preseljevanjem narodov (str. 19., 21., 22.), da keltskih prebivalcev sploh tukaj nikdar ni bilo in da sedanja nemška krajevna imena (izvzemši grajščine in pristave) niso nič drugega, kakor prestave ali prilagodbe iz slovenščine. Kraji so dobili pozneje imena po nemških svetnikih. — Etimologovanje pa se je g. pisatelju marsikje ponesrečilo. Kdo bo mogel verjeti, da Attila prihaja od »ata«? Turski klanec ni nič v zvezi s »Turki«, ker imamo po vsem slovanskem svetu dosti Turških, Turjakov, Vrhoturškov itd. Krajevno ime Podova vendar ne more prihajati od »vdova«, Požek ne od »polžek« in Prepole ne od »prek polja«. Slovenski filologi pa bodo g. pisatelju hvaležni za pojasnila nekaterih lokalnih izrazov, n. pr. »cedilje« (st. 17.), »prelogi« (str. 38.). Hvaležni moramo biti gosp. pisatelju tudi še radi tega, ker se je s tolikim zanimanjem in trudom lotil toliko težavnega predmeta. Priporočamo knjigo najtopleje!

S. Rutar.

Skizzy. I. Zvezek. Za glasovir za dve roki zložil Jos. Procházkka.²⁾ Op. 5. Založil Mojmir Urbánek v Pragi. — Nadarjenost skladatelja teh šesterih skladb se mi zdi zavisti vredna. Deloma zato, ker razpolaga zdaj že z obilico pristnih glasbenih misli, ki mu tečejo močno in cveto pestro. Potem tudi zato, ker način, kako razvija svoje misli, in sploh gladki ter skladni tek picč izpričujeta nenavadno, prirojeno in izborno izvežbano glasbeno čuvstvo: to so dela priznanega, polnokrvnega glasbenika. In končno ta božansko-naivna lahkomišelnost in radostna brezskrbnost, s katerima razpleta svoje glasbene govore, globoki čut in zopet humor, mešajoč se s frazami naj-

¹⁾ Ker rabi večina Slovanov cirilico, bi bilo pač potrebno, da se že v zadnjem letu ljudske šole seznanijo mladi Slovenec s cirilskimi črkami. Drugič je neogibno potrebno, da se Slovenci čimdalje bolj oziramo na ruski jezik. Ruščina mora postati na naših srednjih šolah obligaten predmet!

Uredništvo.

²⁾ Učitelj pri »Glasbeni Matici« v Ljubljani.

navadnejše konvencije, brez refleksij in brez sledu duhovite poze — prav ta vas v sedanjem času tako posebno vznáša in razveseljuje, danes — pravim — ko se naivna umetnost vsled naše kulture pojavlja čimdalje redkeje in ko avtokritika, starejšim mojstrom v tej moderni meri neznana, že v kali uduši marsikateri polet direktne umetnosti.

Talent take vrste, ki očitno ustvarja jako lahko, bi dospel do cele veljave seveda šele z delom, ki bi zahtevalo uporabo vseh moči in popolnega sodelovanja inteligencije, ne samega nediscipliniranega instinkta. »Skizzy« so zanj opasna tvorba ter zapeljujejo k površnostim, ki poleg direktno čutenih in hipoma, toda določno ujetih krasot kar presenečajo. Kjer skladatelj ne očrtava zgolj, kakor, recimo v rapsodističnih, samo očrtanih zadnjih proizvodih, temuč kjer misel premišljeno razvija, ondi spada njegovo delo radi svoje sveže barve vsekakor k najizbornejši naši produkciji. Vobče pa so »Skizzy« jako ugoden material za spoznanje nadarjenosti ter ponujajo igralcu, če bi tudi ne razpolagal s posebno glasovirsko tehniko, ravno tako lahek užitek, kakor je bila bržčas skladatelju lahka njih ustvaritev in njih glasovirna stilizacija, priprosta, zveneča, ki ne dela prstom nikakih posebnih težav.

V »Daliboru« (Praga 14. junija 1902).

K. Hoffmeister.

Upodablajoča umetnost

Slikarja Jakopič in Grohar sta bila preteklega meseca razstavila pri Schwentnerju več svojih slik in to pokrajin in portretov.

Gosp. Jakopič je ostal isti, kakršnega smo ga spoznali že na prvi umetniški razstavi. Velik talent, ki ima nenavadno bistro oko za svetlobo in barve, a škoda je, da razstavlja skoro same — načrte, skice in študije. Radi bi videli spet enkrat nekaj do zadnje poteze dovršenega! Najboljši se nam je zdel neki ženski portret (doplečna študija od zadi). Karikatura nekega gizdalina pa po našem mnenju ne spada v umetnost, torej tudi ne v razstavo.

Gosp. Grohar gleda bolj na tehniko nego Jakopič. Med stvarmi, ki smo jih videli v Schwentnerjevem oknu, je bilo nekaj pokrajin in pa en portret (pisatelja Kostanjevca), ki zopet priča, da je Grohar najmočnejši baš v portretih. Original je umetniško zadet, samo v obličju bi bilo želeti nekoliko več življenja in plastičnosti! . . .

Izložba Avgustina Rodina, katero je praško umetniško društvo »Manes« v posebnem za to zgrajenem paviljonu priredilo, je kakor veličastno prirodno čudo, katero prihajajo množice gledat s svetim, boječim občudovanjem. Malo je duš, ki ne zatrepčejo v neki tajni, neznani grozi pred temi kipi, polnimi sveže, divje sile, pred temi telesi z gigantskimi, železnimi mišicami, v katerih trepeta življenje, ljubezen, strast in obup. Ha, to so pesmi, kakršne poje orkan na samotnem morju, pesmi, katere spremlja blisk in grom, pred katerimi ledene srca, pesmi, ki nam odkrivajo vso veličino, vso strašno silo človeških čuvstev. Té oči vas gledajo v dušo, té roke se dotikajo nepoznanih strun vašega bitja in vsaka poteza v obrazu in vsaka mišica na telesu teh mrtvih kipov, mrtvih, a živčih v demonskem ognju, katerega jim je vdabnil genij, pripovedujejo vam reči, katerih še nikdar niste slišali, a ki so v vas, spe v vas. In vas je groza